Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVI. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 18, 1913, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PONEDELJEK, 24. JULIJA (JULY 24), 1944 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 143

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

HITLER IN SVETOVALCI POBEGNILI V PORENJE!

Atentat na Hitlerja zamajal nacijski režim; punt mornarjev v dveh mornaričnih bazah; mnogo oficirjev in generalov ustreljenih; krvnik Himmler trebi zarotnike; Goering grmel po radiu

LONDON, 24. jul.—Adolf Hitler in nekateri njegovi svetovalci in zaupniki so pobegnili v varno in utrjeno zavetje v Porenju, se glasi poročilo iz Stockholma, Švedska. Hitler se boji novega napada na svoje življenje.

Druga poročila govore o naraščanju nepokoja v Berlinu, kjer je v veljavi odredba, da nihče ne sme biti na ulici od 10:30 zvečer do 8:30 zjutraj. Konflikt med Hitlerjem in nemškimi generali na vzhodni fronti se je poostril po poročilih, ki so jih prejeli angleški listi. Ti generali še niso osebno proglasili svoje lojalnosti Hitlerju. Diktator jih je baje pozval na konferenco, na kateri naj bi razpravljali o nevarnosti, ki preti Vzhodni Prusiji s strani ruskih armad.

Vesti iz glavnih mest nevtralnih držav trdijo, da je Hitlerjev režim raztegnil čistko tudi na civiliste, ki imajo visoke pozicije, iz bojazni pred izdajstvom. Cilj čistke je uničenje junkerjev. Stockholm poroča, da sta bila baron Konstantin von Neurath, bivši zunanji minister, in Hjalmar Schacht, bivši predsednik državne banke, aretirana in morda ustreljena.

Robert Ley, vodja nacijske delavske fronte, je v svojem govoru napadel nemško aristokracijo in jo obdolžil, da je ona v ozadju revolte. Napad se smatra za napoved civilne borbe proti junkerjem, o katerih je bilo znano, da se bodo obrnili proti nacijem in jih izdali, ko se bodo pokazala prva znamenja, da Nemčija izgublja vojno.

Hitler je zadnjo soboto apeliral na voditelje oboroženе sile za lojalnost. Kaj se prav za prav godi v Nemčiji, ni jasno. Iz poročil je očitno, da se revolta širi. Radio Moskva je poročal, da je bilo oklicano obsedno stanje v Koenigsbergu, glavnem mestu Vzhodne Prusije, in da so bile nove vojaške čete poslane tja.

Bazel, Švica, 22. jul. — Tukaj krožijo vesti iz Nemčije, da je nastal upor med vojaki nemške bojne mornarice v Kielu in Stettinu, da je bilo 34 generalov aretiranih in da so bile vse čete redne armade v vojašnicah v Monakovem razorožene. Domneva se, da so že vsi aretirani generali mrtvi.

Druga vest pravi, da je po velikem delu Nemčije nastala pravcata civilna vojna. V akciji so po vseh večjih mestih Hitlerjeve šturmarske čete, ki so že aretirale tisoče osumljencev. Zarotniki so skušali polastiti se tudi močne radijske postaje Deutschland Sender, toda je poskus ponesrečil, kakor atentat na Hitlerja in aretirani so bili vsi uradniki in uslužbenci radijske postaje.

Po izjavi neke dobro informirane osebe je bil v ozadju te zarote proti Hitlerju armadni domobranski oddelek, čijega oficirji so bili aretirani do zadnjega moža.

Atentat na Hitlerja je bil storjen v njegovem glavnem stanu v Berchtesgadenu, kjer se je vršila konferenca vojaških strategov, je rekla ista oseba. Atentatorji so bili takoj prijeti.

Hitler je takoj pozval vse nacijske voditelje širom Nemčije, naj nemudoma pozovejo na sejo vse člane stranke, da mu znova prisežejo lojalnost.

London, 22. jul. — Po nekem poročilu iz Stockholma je bilo v Nemčiji aretiranih 5500 oficirjev, med njimi tudi mnogo poveljnikov divizij nacijskih elitnih čet. Isto poročilo tudi pravi, da se je poskrilo veliko število generalov.

Potniki, ki so z letali prišli iz Nemčije v Stockholm, so povedali, da je bilo v Berlinu razglašeno obsedno stanje in da so izgredi v vzhodni Nemčiji in Vzhodni Prusiji.

Kaj se godi v Nemčiji, je nemogoče ugotoviti. Gotovo je le to, da je v teku še veliko večja "čistka" kot je bila leta 1934, ko je Hitler pomoril nad tisoč vodilnih nacijev. Neko poročilo pravi, da so bili eksekutirani vsi prijeti oficirji in generali, med njimi Brautchitsch, Rundstedt, ki je bil nedavno odstavljen kot poveljnik v Franciji, ker ni preprečil invazije, dalje generala List in Mannstein.

Berlin je le poročal, da "general Beck ni več živimi." Berlin tudi poroča, da je bil šest ur po atentatu zatrt ves upor in aretirani vsi zarotniki, z dostavkom . . . "ali pa še bodo." Slednje pomeni, da vsi še niso bili prijeti.

London, 22. jul.—Maršal Goering, načelnik nacijske zračne sile, ki je govoril po radiju takoj za Hitlerjem po atentatu na firarja, je rekel, da se je s tem "izvršil neverjetni zločinski poizkus, da se umori našega voditelja." Atentat je izvršil polkovnik baron Stauffenberg "na ukaz mizerne klike bivših generalov, ki so bili brenjenin s svojih pozicij vsled njihove strahopetnosti in nezmožnosti."

Goering je nameril svoj govor predvsem svojim "tovarišem zračne sile," v katerem je rekel, "da je Hitlerja rešil čudež božje previdnosti." Dalje je rekel, "da ti zločinci skušajo širiti med vojaštvom konfuzijo s tem, da izdajajo kriva povelja."

"Na moj ukaz," je bruhal Goering, "je postal general Staumpf načelnik nacijske zračne sile. Samo mojim in njegovim ukazom se morate pokoriti. Kadar ste v dvomu, se obrnite na glavni stan telefonično. Himmlerju (načelniku Gestapa) morate dati vso pomoč, ako jo zahteva. Nobeno letalo se ne sme dvigniti brez mojega ali njegovega dovoljenja."

Nato je Goering ukazal častnikom, vojakom in civilistom: "Kjerkoli se pojavijo kriminalci tega izdajstva ali vas vprašajo, da jim pomagate, jih morate takoj prijeti in na licu mesta ustreliti. Kjerkoli pa ste že na delu, da izkoreninite te izdajalce, nadaljujte s svojim delom brez vsakega usmiljenja. To so tisti psi, ki so vodili sabotažo in izdajstvo na naših frontah. Iztrebljenje teh ljudi nam bo dalo novo moč. Proti temu izdajstvu zastavlja naša zračna sila vso svojo moč in lojalnost, svojo neomajno ljubezen do našega firarja in vso svojo silo za končno zmago. Naj živi naš firar, ki ga je danes vsemogočni Bog tako očitno blagoslovil."

Za Goeringom je govoril admiral Doenitz, poveljnik nacijske pomorske sile, ki je dejal, da je "neka majhna klika blaznih generalov, ki nima ničesar skupnega z našo junaško armado, uprizorila ta zločin iz gole strahopetnosti."

V bombnem atentatu, v katerem je bilo ranjenih 14 visokih nacijskih častnikov, je bil lahko ranjen tudi Hitler. Med ranjenimi je bilo sedem generalov in dva admirala, dočim je eden podlegel ranam.

Bombni napad je do mozga pretresel vso nacijsko tiranijo. To je v resnici prvi resni odpor proti nacijem v Nemčiji in prišel je iz srede častnikov, kakor se je že dalj časa pričakovalo.

"Nemčija v smrtni nevarnosti"

Goebbels svari pred rusko poplavo

Berne, Švica.—"Nemčija je v smrtni nevarnosti," je pred nekaj dnevi zatrobil dr. Goebbels, propagandni minister nacijske Nemčije. "Evropska civilizacija se bo kmalu sesula pod udarci vzhodnih hord," je nadalje jamral nacijski propagandist, ki je še pred nekaj tedni pel drugačno pesem.

Nato pa je berlinski lažnjivi Kljukec pritisnil na drugo strunо, ko je dejal, da je nemško ljudstvo močno in trdno dovolj, da izve "resnico." S tem je Kljukec priznal, da vse do sedaj je sipal nemškemu ljudstvu laži, ampak laž ima vselej kratke noge, zato je prišel čas, da končno mora priznati poraz "nepremagljive" nemške sile. Goebbels je bruhal najnovejšo propagando iz nekega "vzhodnega distrikta," ko je svaril svoje "nadljudi," da jim preti nevarnost.

Nikdar prej ni noben nacijski vodja poudarjal, da je sedanja vojna zadeva vsega nemškega ljudstva, ne pa le nacijske stranke, ter da se nacijsko vrhovno poveljstvo zanaša za pomoč na ljudstvo. Ampak Goebbels ni edini, ki zadnje dni poje novo melodijo o nemškem položaju. Njemu je sledil minister za informacije, razni vojaški "veščaki" in celo sam Dittmar.

Vsi ti "nadljudje" s krvnikom Hitlerjem na čelu sedaj svarijo nemško ljudstvo pred resno nevarnostjo, ko so se začele ruske armade bližati mejam tretjega nemškega cesarstva. Obenem pa niso pozabili brenkniti na polomljene strune o nevarnosti boljševizma, ki bo zajel vso evropsko celino in ves svet, ako se ne ustavi rusko prodiranje.

Iz tega se jasno vidi, da nacijske vodje še vodno upajo, da bi z zapadnimi zavezniki sklamfali "seperatni mir", obenem je jasno, da v tej igri ne bodo uspeli, kajti zavezniški pogoji če vedno držijo—brezpogojna predaja! Verjetno je, da so nacisti že popolnoma izgubili upanje na razdvojitev zaveznikov, vendar se držijo svojega starega recepta o boljševiškem bavbavu kot zadnje bilke, da se rešijo.

Gornje vtise je napisal Paul Ghali, poročevalec čikaških Daily News, in jih poslal svojemu listu v priobčitev iz Švice. Ta je dostavil, da so zadnje dni Nemci poslali "mirovno komisijo" v Lizbono, da "prepriča" Američane in Angleže, da je najboljše, da sklenejo z Nemčijo mir . . .

Mehiški delavci v protestnih demonstracijah

Mexico City, 22. jul. — Tisoče delavcev je demonstriralo v tem mestu proti novi, poslabšani socialni zakonodaji. Iz demonstracij narodne proletarske fronte so nastali izgredi, v katerih je bilo prevrnjenih in zažganih več avtov. Demonstrante je razpršila policija.

Turčija poklicala vse ladje domov

London, 22. jul. — Višijski radio, kontroliran po Nemcih, je poročal, da je turška vlada pozvala vse turške ladje, naj se nemudoma vrnejo v domača pristanišča. Vzdržuje se mnenje, da bo Turčija pretrgala diplomatične stike z Nemčijo.

DEMOKRATJE DALI BRCO PODPREDSEDNIKU WALLACU

Za podpredsednika imenovali senatorja Trummana

UDAREC ZA CIO

Chicago, 22. jul. — Pristaši podpredsednika Henryja Wallaca so temeljito pogoreli na demokratski konvenciji. Kljub vsemu prizadevanju, da bi mu priborili ponovno nominacijo za podpredsedništvo, ga je takoj pri drugem glasovanju korenito porazil senator Trumman.

Pri prvem glasovanju je Wallace prejel 429 glasov, Trumman pa 319. Pri drugem glasovanju pa je Wallace, "edini new dealer", ostal daleč zadaj in prejel samo 105 glasov, Trumman pa 1031 glasov. Vseh kandidatov za podpredsedniško mesto je bilo dvanajst.

Wallace je sprejel svoj poraz kot "gentleman". "Vse, kar imam omeniti, je to," je dejal po porazu reporterjem, "da liberalizem ni trpel na tej konvenciji." Rekel je, da bo pomagal v kampanji za ponovno izvolitev Roosevelta. Zdaj se poda na oddih na svojo farmo v Johnston Station, Iowa.

Sidney Hillman, načelnik političnega odbora CIO, ki je bil hrbtenica kampanje za ponovno nominiranje Wallaca, je dejal, da to ne spreminja položaja in da bo njegov odbor vodil energetično kampanjo za izvolitev Roosevelta in Trummana. "Mi nismo nikdar zavzeli stališča, da ne bomo podpirali drugega kot Wallaca," je rekel. Ampak Wallacov poraz je bil tudi Hillmanov poraz in udarec za CIO.

Nemške izgube v Franciji velike

General Montgomery jih ceni na 156,000 mož

Zavezniški glavni stan, Francija, 22. jul.—Po cenitvi generala Montgomeryja, vrhovnega akcijskega poveljnika na francoski fronti, so Nemci od dneva zavezniške invazije izgubili 156,000 mož na tej fronti.

Število ujetih Nemcev znaša 60,000, osem tisoč ubitih nemških vojakov so pokopali zavezniki, ostale izgube ubitih in ranjenih pa so "na nasprotni strani" fronte.

Montgomery računa, da so Nemci pokopali tudi osem tisoč svojih vojakov. Povprečno je na vsakega ubitega pet ranjenih vojakov. Na podlagi teh številk je bilo na nemški strani ubitih 16,000 in ranjenih 80,000 vojakov, 60,000 pa ujetih. Tako znašajo skupne izgube okrog 156,000.

Težke izgube je utrpelo tudi francosko civilno prebivalstvo v okolici Caena. Do zdaj je bilo ubitih okrog 2000 civilistov, 1300 pa je bilo ranjenih in se nahajajo v bolnišnicah. Koliko francoskih civilistov je bilo ubitih in ranjenih drugod v Normandiji, je še tajnost.

Japonska dobila novo vlado

Washington, 22. jul. — Tokijska radijska postaja je naznanila, da je bil sestavljen nov kabinet. Tojevo mesto kot premier je zavzel gen. Kuniaki Koiso, ki je bil poklican iz Mandžurije. Minister mornarice je admiral Mirsumasa Yonai, armade pa general Sugijama. Od starih ministrov je ostal na svojem mestu Mamoru Shigemitsu, ki je postal tudi minister za kolonije.

Domače vesti

Mladenič utonil

Elckard Mines, Md. — Dne 4. julija je tukaj utonil Edward Muletz, star 17 let in član društva ABZ. Življenje je izgubil pri kopanju.

Nov grob na zapadu

Winton, Wyo. — Tukaj je do smrti pobilo v premogovniku Nicka Zakovicha, predsednika društva 630 SNPJ. Star je bil 33 let in rojen v Tanopahu, Nevada. Semkaj je prišel s starši kot majhen deček pred 26 leti. Zapušča ženo, sina, mater, očma, dva brata in dva polbrata, od katerih je eden pri vojakih.

Padel v vojni

Pueblo, Colo. — Družina John F. Star je bila obveščena po vojnem departmentu, da je bil njen sin, nadporočnik John F. Star ml. 28. junija ubit v bombnem poletu nad Evropo. On je služil kot pilot v letalu Thunderbolt in je bil škadronski vodja. Član je bil KSKJ.

Rojenice prinesle hčerko

Eveleth, Minn. — Družina Harold Ambrozich je dobila hčerko-prvorojenko, društvo 130 SNPJ pa novo članico. Tako je sestra Uršula Ambrozich, članica gl. odbora in društvena predsednica, postala stara mati. Čestitke!

Milwauške novice

Milwaukee. — John Ilovšek, star 55 let in doma iz Mozirja v Savinjski dolini, je po daljši bolezni umrl v okrajni bolnišnici. Tukaj zapušča brata. — Dne 2. julija je bil v letalski nesreči ubit Carl F. Bevšek, star 22 let in sin Anne Bevšek (sedaj Pollack). Ubit je bil, ko je strmoglavil na zemljo bombnik, v katerem je služil. Zapušča tudi ženo in brata pri mornarici. Pokopan je bil v Milwaukeeju. — V Italiji je bil 3. junija ranjen vojak John F. Gorishek, sin Ane Zagorc-Gorishek in oženjen. Rana ni težka. Pri vojakih se nahaja od lanskega septembra. — V bojih na južnozapadnem Pacifiku je bil pa ranjen narednik Edward E. Kolar, sin Valentina in Josephine Kolar. V armado je šel prostovoljno 2. junija 1940 in bil poslan na bojišče aprila 1941. — Zakonca Anton Wacak in žena sta praznovala 40-letnico, Joe Marn in žena pa 30-letnico zakona. — Družina Edward Korošec je dobila hčerko. — Za državljanstvo sta zaprosili Anna Zupančič in Frances Ajdišek, kakor tudi Joseph Anžur. — Poročili so se: John A. Johnson in Rose Yakel, Anthony Remitz (Port Washington) in Gertrude Boldt, Theodore J. Sobek in Irene A. Volovšek, Erich A. Lambrecht in Louise Malenšek.

Amerika zgradi 110 velikih bombnikov v juliju

Houston, Texas. — Kongresnik Thomas je v svojem govoru pred nekim trgovskim klubom dejal, da bo Amerika zgradila v juliju 110 ogromnih bombnih letal tipa B-29, ki so dvakrat tako velika kot slavne leteče trdnjave. Dejal je tudi, da ima ameriška bojna mornarica 85 letalonoscev, 34 teh ladij pa je bilo "posojenih" (lend-leased) zaveznikom. Dostavil je, da je videl gradnjo 45,000 ton velikega letalonosca v neki ladjedelnici na vzhodu.

Pullmanova družba zapre tovarno

Michigan City, Mich. — Uradniki družbe Pullman-Standard Car Manufacturing so izjavili, da bodo tovarno zaprli, ako se 120 stavkarjev kmalu ne vrne na delo. Ker ti delavci opravljajo važno delo v tovarni, od katerega odvisi delo ostalih delavcev, je domala ves obrat ustavljen. V tovarni je zaposlenih 1700 delavcev, ki so organizirani v uniji ADF. Unijski uradniki so izjavili, da niso stavke odobrili.

Američani invadirali Guam; Rusi prodirajo naprej

Ameriška pomorska sila invadirala Guam po 17-dnevnem bombardiranju. — Rusi prekoračili reko Bug na 37 milj dolgi fronti, oblegajo Lvov in Brest Litovsk, na vzhodu pri Latviji pa so zavzeli Ostrov. — Zavezniki zavzeli šest vasi v Franciji; ovira jih slabo vreme. — Prodiranje pete in osme armade v Italiji

PEARL HARBOR, 23. jul.— Ameriške čete so včeraj pričele z invazijo otoka Tinian, ki je oddaljen tri milje od Saipana. Otok je bil skozi več dni prej silno bombardiran iz zraka in po bojnih ladjah, zdaj pa ga obsteljuje tudi težko topništvo z obrežja Saipana. Pri začetnih fazah invazije so ameriške pomorske čete naletele na majhen odpor, toda pričakujejo, da se bo povečal.

Na Guamu so ameriške čete naletele na večji odpor, toda prodirajo na vsej črti. V prvih treh dneh znašajo ameriške izgube 348 ubitih, 1500 ranjenih in 110 pogrešanih.

LONDON, 23. jul.—Na skrajni vzhodni baltiški fronti v kotu pri Estoniji in Latviji so Rusi zavzeli Pskov, zadnje rusko mesto v rokah Nemcev. Pri Dvinsku so pretrgali železnico in prodirajo proti Rigi.

Na poljski fronti pa se ruske armade vale naprej proti Varšavi in Šlesiji. Na sektorju severno od Lvova so v enem dnevu prodrle 30 milj daleč od Lublina, ki je oddaljen le 100 milj južnovzhodno od Varšave.

Južno od Lvova pa se vale naprej proti Šlesiji skoraj brez vsakega nemškega odpora. Štiri nemške divizije severnovzhodno od Lvova so bile likvidirane; Rusi so ujeli 15,000 Nemcev, 30,000 pa je obležalo mrtvih. Med ubitimi je bil tudi general, drugi pa je bil ujet.

Pearl Harbor, 22. jul. — Ameriške čete so včeraj pričele z invazijo Guama, ameriškega otoka, katerega so napadli Japonci istočasno kot Pearl Harbor in ga v par dneh zavzeli. Takrat je bila na otoku majhna ameriška posadka, le par sto vojakov.

Invazija tega otoka, ki se nahaja okrog 120 milj južno od Saipana, je sledila po 17 dnevih silnega bombardiranja iz zraka in bojnih ladij. V teh bombnih napadih so letalci zmetali na tisoče ton bomb na japonske vojaške naprave, bojne ladje pa so pognale na tisoče granat. Obrežne obrambne naprave so bile tako razbite, da so invazijske čete pri izkrcanju naletele na malo odpora. Par ur pozneje so že bili izkrcani tanki in velike množine vojnega materiala.

Otok je bil invadiran na zapadni obali na obeh straneh mesta Apra, kjer je važno pristanišče. Pri prodiranju v notranjost otoka, ki je dolg 30 milj in širok štiri do osem in pol milje na južnem koncu, so ameriški vojaki naleteli na večji odpor. Prvi cilj invazijskih čet je okupiranje važnega letališča Orote Point.

Moskva, 22. jul. — Ena izmed ruskih armad, ki je pred par dnevi pričela z novo invazijo v južni Poljski severnovzhodno od Lvova in prodrla do reke Bug, je včeraj na 37 milj dolgi fronti prekoračila to reko med Opalinom in Sokalom, obe mesti v ruskih rokah. Južno med Sokalom in Lvovom je prva armada zabila že večjo zagozdo vzhodno preko Buga in pričela z zapada obkroževati Lvov.

Na centralni in severni poljski fronti prodirajo nadaljnje tri armade. Ena teh armad oblega nacijsko trdnjavo Brest Litovsk in je presekala cesto in železnico, ki spajata to mesto in Bialistok, kjer operira druga armada. Blizu južne meje Vzhodne Prusije je zopet druga armada zavzela mesto Avgustov.

Na vzhodnem koncu fronte ob Latviji pa je padlo mesto Ostrov in Rusi so zavzeli tudi 150 vasi. Na tem sektorju je še nekaj ruske zemlje v nemških rokah. Zapadno od Ostrova prodira druga baltiška armada v Latviji proti Rigi, od katere je oddaljena 85 milj.

Na finski fronti pa so ruske čete zavzele nadaljnjih 40 vasi, pravi sovjetski buletin.

Glavni zavezniški stan, Francija, 22. jul. — Ameriške in anglo-kanadske čete so včeraj več ali manj napredovale na vsej 120 milj dolgi fronti. Ovira jih slabo vreme in veliko blato, ker že 36 ur neprestano dežuje. Na sektorju pri St. Loju so se ameriške čete prebile do ceste proti Periersu potem, ko so odbile vse nemške protinapade. Prebile so približno miljo daleč.

Na vzhodnem koncu fronte pri Caenu angleško-kanadske čete širijo in poglabljajo zagozdo, ki so jo zabile osem milj daleč južnovzhodno od mesta preko reke Orne. Vsi nemški protinapadi so bili odbiti in na dve milji dolgi fronti so zavezniške čete prebile okrog tisoč jardov naprej. Zavezniki so Nemcem iztrgali nadaljnjih šest vasi.

Prva faza bojev, v katerih so angleške čete okupirale Caen in prodrle v okolico, je končana in v teku so priprave za novo ofenzivo, v kateri bodo tanki igrali važno vlogo, ker je teren pripraven za tako bojevanje. Zaveznike zelo ovira tudi slabo vreme, ker se ne morejo poslužiti zračne sile, kajti skoraj vedno je megleno in gosti oblaki.

Rim, 22. jul. — Ameriške čete so po zavzetju Livorna pričele prodirati proti Pisi in so na 25 milj dolgi fronti prodrle do reke Arne. Nemci zdaj obstreljujejo Livorno s težkimi topovi iz daljave. Pristanišče je razbito in skoraj nerabno, ker so armadni inženirji našli v njem 16 potopljenih ladij.

Na vzhodnem koncu fronte ob Jadranu poljske čete še vedno pode Nemce pred seboj po zavzetju Ancone. Od tega mesta so že prodrle 15 milj in prekoračile reko Esino.

Sabotaža v Franciji narašča

Eksplozije uničujejo nemški gasolin, olje . . .

Portbou, Španija.—Neki bivši uradnik višijske vlade, ki je pobegnil v Španijo, je dejal, da francoski patriotje po vsej deželi sabotirajo in uničujejo vse, kar bi moglo koristiti Nemcem. Najboj pa so se spravili nad zaloge gasolina, olja, premoga in razdejevanja tovarn in premogovnikov.

Neko poročilo iz Vichyja pravi, da je v zadnjih štirinajstih dneh bilo samo v Ronski dolini v južni Franciji pognanih 20 tankov gasolina in olja v zrak, oziroma jih je uničil požar—delo saboterjev. Prej omenjeni Francoz pa je po prihodu v Španijo dejal: "S tem uničevanjem bomo nadaljevali, dokler ne ostane edina gonilna sila Nemcem — njih lastne pete."

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cook County $7.50 per year, foreign countries $8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (July 31, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Razkosanje Nemčije?

Sumner Welles, bivši ameriški državni podtajnik, ki je lani resigniral, ker se ni strinjal s Hullovo in Rooseveltovo zunanjo politiko, je spisal knjigo (The Time for Decision), ki je takoj prvi dan, ko je prišla na trg, obrnila večjo pozornost nase. Dnevno časopisje je prineslo v izčrpkih to ali ono poglavje in zadnjo sredo zvečer jo je komentiral po radiu tudi znani poročevalec Gram Swing.

V tej knjigi je Welles podal svoje misli in svoj načrt za politično preuredbo sveta. Kolikor sodimo po Swingovi sumaciji, je Wellesov načrt za svetovno organizacijo za vzdrževanje miru dalekoviden, realističen in demokratičen. Kolikor nam je znan, je veliko boljši kot pa načrt, ki ga je pred štirimi tedni na kratko in zelo previdno orisal predsednik Roosevelt. O tem Wellesovem načrtu bomo pisali, ko se bolje seznanimo z njim.

Welles je v tej knjigi podal tudi načrt za razkosanje Nemčije v tri samostojne države. Izrekel se je tudi za priklopitev Vzhodne Prusije Poljski, kar bi avtomatično odpravilo Poljski koridor, in in za preselitev Nemcev, po številu okrog sedem milijonov, iz sosednjih vzhodnih držav v Nemčijo. Pomuditi se torej hočemo pri tej Wellesovi točki.

Omeniti je treba, da je danes mnogo "vplivnih" ljudi, ki se ogrevajo za razkosanje Nemčije, toda tako konkretnega načrta ni še nihče podal kot Welles. Kolikor je svetovni javnosti znano, drži v to smer tudi vsa zunanja politika Washingtona, Londona in Moskve. Kakšne tajne načrte imajo, svet seveda ne ve, kajti politični vladarji Amerike, Anglije in Rusije se menda še niso povsem sporazumeli, ljudski tribunali pa itak nimajo besede.

Poudariti je predvsem treba, da so zagovorniki razkosanja Nemčije dali v roke nacijskim voditeljem vsa propagandna sredstva, s katerimi so nemški narod zastrašili do kosti in ga v tej uri, ko gre Nemčiji za biti ali ne biti, priklenili k hitlerjanski sadistični mašini skoraj na vsej črti. Ta nacijska propaganda, kateri zavezniška reakcionarna politika pridno priliva, je omrtvila tudi nemške delavce za vsako odločno uporno gibanje za strmoglavljenje Hitlerjevega terorističnega režima.

Zdaj je tej propagandi prilil tudi Sumner Welles, kajti Goebbels bo sigurno iztisnil vse iz njegovega načrta, da še bolj zastraši Nemce. To bo le podaljšalo njih odpor, da se bo vojna zavlekla do zadnje točke. Posledica tega bo, da bo padlo tudi čim več ameriških in drugih vojakov, kakor tudi civilnega prebivalstva.

Toda pomudimo se nekoliko pri načrtu ali zahtevi za razkosanje Nemčije.

Po zadnji vojni je v Evropi nastalo kakega pol tucata novih držav, izmed katerih so bile gospodarsko večinoma vse na slabšem kot prej. Vzrokov je bilo več. Prvič niso imele ekonomskih pogojev za razvoj in blagostanje ljudstva. Drugič je večino državnih dohodkov požrl militarizem. Tretji vzrok je bil, ker so se vse države obdale s tarifnimi ali gospodarskimi zidovi. Četrti pa je bil izkoriščanje ljudstva in naravnih zakladov po tujem kapitalu, ki je le vlekel profit iz podložnih dežel.

Posledica vsega tega je bil gospodarski in politični kaos, iz katerega se je porodil fašizem in nacizem; končno pa je vso Evropo, ves svet objel požar.

Po tej vojni obetajo novo razkosanje Evrope, namesto njeno zedinjenje in povezanje v evropski federaciji, ali pa vsaj v pokrajinskih federacijah s konfederacijo ali evropsko zvezo na vrhu.

Star pregovor pravi, kogar bogovi hočejo uničiti, ga najprvo oslepe. In razkosavanje Evrope še v več držav je največja slepota. Ta slepota se ne bo bridko maščevala samo nad evropskimi narodi, **ki pri vsem tem nimajo absolutno nobene besede,** marveč se bo maščevala tudi nad angleškim, ruskim in ameriškim narodom.

To je tako gotovo kot sta dve in dve štiri. Kajti dokler se evropski narodi ne povežejo v federacijo, v socialistično ali zadružno federacijo, toliko časa je malo upanja na kakšen trajen mir in na blagostanje v Evropi. In dokler ne bo miru v Evropi, toliko časa ge ne bo niti v zunanjem svetu.

Gotovo je tudi to, dokler si evropska ljudstva ne ustvarijo pogojev za splošno blagostanje, kar je mogoče doseči le v združeni Evropi brez militarizma in v demokratični socialistični pa zadružni ekonomiji, toliko časa bo obstajala tudi nevarnost, da fašizem ponovno dvigne glavo. Tudi o tem se naj nihče ne moti, kajti tudi to je tako gotovo kot dvakrat dve štiri.

Torej po Wellesovem predlogu naj iz Nemčije nastanejo tri nove nemške države po tej vojni, Vzhodno Prusijo pa naj dobi Poljska.

On argumentira, ako Nemčija ostane centralizirana, enotna država, da bo zopet postala nova nevarnost za vso Evropo in svet. Ta možnost res obstoji, ako Evropa ostane razkosana na več kot dva ducata držav in državic, sloneča na kapitalističnem gospodarstvu in kaosu in povrhu še osedlana z militarizmom.

Ampak če se Evropa povrhe v stare grehe: v kapitalistično anarhijo in nacionalistični šovinizem, je tudi razkosanje Nemčije ne bo obvarovalo pred novimi vojnami, pred novim peklom.

Ako bi Welles—ali kdorkoli—predlagal razkosanje Nemčije v tri države in povezanje vse Evrope v skupni federaciji na sličen način kot so povezane Združene države ameriške, tedaj bi bil njegov predlog vreden vsega uvaževanja in bi najbrže dobil velik odziv tudi med nemškim narodom.

Ampak če bo Nemčija razkosana v svrho kazni za nacijske in militaristične zločine, drugače pa naj ostane kapitalistična, kot tudi vsa Evropa, bodo zavezniki s tem le pognojili nemškemu šovinizmu in nacizmu, ki ne bosta poznala nobenih meja, ne teritorialnih niti političnih.

Glasovi iz naselbin

O AKTIVNOSTI IN POLOŽAJU SANSA

Cleveland, O.—Glavni izvršni odbor Slovenskega ameriškega narodnega sveta je določil, da se bo 2. septembra vršila prva konvencija SANSa. Zakaj in čemu se sklicuje konvencijo, vprašujejo nekateri? Brez dvoma zato, da se pokrepi delovanje za organizacijo SANSa, katerega naloga je pomagati trpečim ljudem v domovini pri urejevanju nove Jugoslavije, take Jugoslavije, ki bo v korist ljudstvu in ne one, ki bi služila le nekaterim privilegirancem!

Slovenski narodni kongres je izrazil v svojih resolucijah, da ima SANS delovati v korist ljudstva v domovini. Na temu kongresu so bili tudi agentje privilegiranega razreda, in ti so mislili, da bodo šle te "dolge" resolucije kar tako mimo, ne da bi jih kdo mislil uveljaviti. To se je pokazalo takoj, ko je izvršni odbor SANSa začel delati po določbah teh resolucij. Zato je prišlo do nesoglasja pri SANSu in na račun tega nesoglasja se mora v precejšnji miri vršiti sedaj konvencija SANSa. Očitno so povzročitelji nesporazumov tisti, ki so mislili, da bodo določbe zapopadene v sprejetih resolucijah ostale v miznici za vedno nedotaknjene.

SANS je pozdravil osvobodilno fronto v Jugoslaviji, ki je edina, ki vodi in je vodila boj proti nacijskim in fašističnim okupatorjem. S tem se je pa zameril onim, ki bi radi po starem načinu uklenili preprostega človeka v Jugoslaviji, tistim, ki so za staro čaršijo. Zakričali so: to so komunisti, brezverci itd.; da tega SANS bi ne smel storiti, in ker je to storil, se mu mora vzeti vodstvo ali pa ga uničiti. Klerikalci s patrom Ambrožičem na čelu, so bili najbolj glasni in to največ zato, da s tem zakrijejo kvizlinško početje ljubljanskega škofa Rožmnaa in tako branijo svojega stanovskega tovariša. Ti so imeli vsaj en razlog za to nečedno delo.

Bivši urednik Prosvete Ivan Molek se tudi ni mogel sprijazniti z osvobodilno fronto, češ, ker sodelujejo tudi komunisti pri njej, bi SANS ne smel propagirati za to osvobodilno gibanje, ker on smatra to podtalno gibanje usmerjeno v diktaturo. Stališče, ki ga je zavzel brat Molek napram osvobodilni fronti kot glavni urednik Prosvete, je nas presenetilo, razočaralo, kajti nismo si mogli predstavljati, da bi bila Prosveta ob tako važnem času nevtralna, ali pa da bi celo pobijala osvobodilno fronto, katera vodi tak herojski boj proti fašističnim okupatorjem naše rojstne domovine. V tem primeru ni izhoda in vsaka nevtralnost daje le potuho ali pa gladi pot sovražniku—reakciji! Zato rojaki, sedaj še ne smemo misliti na oddih ali pa biti popolnoma indiferentni.

Nekateri trdijo, da se SANS premalo zavzema za rešitev primorskega vprašanja. Jaz mislim, da je tudi ta trditev popolnoma neosnovana! Glede pred vojno zasedenega slovenskega ozemlja smo vendar vsi edini, in kakor hitro bo prava prilika, bo SANS in ZOJSA že podprl zahteve glede mej nove Jugoslavije. Za te zasedene kraje je sedaj najbolj važno to, da se doseže en pošten sporazum v notranjosti Jugoslavije in vzpostavi dobra in pravična vlada, ki bo predstavnica vseh narodnostnih enot Jugoslavije in jim dala kulturno avtonomijo. Tak program ima v načrtu Osvobodilna fronta. Če ta zmaga in ostane na vodstvu v Jugoslaviji, se bodo zasedena ozemlja z lahkoto dobila nazaj in jih priključilo k novi Jugoslaviji; ako pa se uveljavi Fotič-Mihajlevičev čaršijski režim, pa ni pričakovati posebne rešitve za primorske Slovence.

Osvobodilna vojska je osvobodila že večji del Jugoslavije in primorski partizani imajo zastraženo zelo dobro svojo zemljo, in vi, rojaki, ki želite, da pridejo primorski Slovenci pod novo Jugoslavijo, delajte za organizacijo SANS, katera je edina organizacija med ameriškimi Slovenci, ki ne dela samo za rešitev bratov iz zasedenih krajev, pač pa tudi, da pridejo pod pravično in dobro vlado nove Jugoslavije.

Žalostno je tudi, da nekateri na račun svoje nevtralnosti ali osebnosti zaidejo v šovinizem. Ko ne morejo z argumenti pobijati SANSa, pa pravijo "skrbimo samo za Ameriko." Čudna logika. Poslali smo sinove in brate, da se bijejo na tuji zemlji in mi, presajenci, bi se po mnenju teh ljudi ne smeli zanimati za te "tuje" kraje, na katerih se bijejo ameriški vojaki? Amerika je bila primorana v sedanjo vojno na račun nesposobnih, korumpiranih državnikov in vladarjev izven Amerike, in če skušamo pomagati tej Ameriki tudi zunaj, da se vzpostavi boljše vlade v teh spornih deželah, potem Ameriki ne bo treba na vsakih 25 let delati red in mir.

Drugo je tudi: naši rodni bratje v domovini so žrtvovali potoke krvi, da uženejo podivjanega sovražnika. Veste, ti junaški borci s svojim bojevanjem pomagajo tudi Ameriki pri vojnih operacijah, in se bijejo ravno z tistim sovražnikom. Čas je že, da se otresemo te izolacije, ki ni nič drugega, kot izbegavanje samega sebe. To bi morali vedeti vsaj oni, ki trdijo, da imajo delavsko ideologijo.

Ali še potrebujemo SANS? Brat F. Kerže je zapisal zadnjič v Enakopravnosti, da ne vidi nobene potrebe SANSa v bodoče. Kerže se popolnoma zanese na ameriške poročevalce in je mnenja, da naša propaganda ne seže daleč. Jaz pa mislim, da če ne bi imeli SANSa in ZOJSA, bi še do danes ne šel noben ameriški poročevalec v Jugoslavijo k Osvobodilni fronti, da bi se na licu mesta prepričal o pravem položaju, in Američani bi še vedno verjeli Ruth Mitchellovi, Konstantinu Fotiću in Mihajlovičevim četnikom. Ker smo pa organizirani, se je pa celo kralj Peter omehčal in privolil, da se je zadnje čase organiziralo novo, boljšo vlado, kjer je zastopana tudi Osvobodilna fronta; odstavilo se je poslanika Fotića in prineslo resnico na dan o položaju v Jugoslaviji. Bivši poslanik K. Fotić najbrže sedaj ne bo miroval. On zna organizirati klerikalce, klero-fašiste, četnike in orjunce. Dovolj za danes, a treba bo še zapisati marsikatero resno besedo. Zato, rojaki in rojakinje, pridružite se SANSu in pomagajte za boljšo človeško družbo.

Louis Kaferle.

Slika kaže eksplodiranje bomb, ki jih mečejo ameriški letalci na neko nacijsko letališče v Franciji, odkoder Nemci spuščajo robotna letala, naložena z glicerinom, nad London v maščevanju za rušenje mest v Nemčiji. Najnovejši nacijski "blitzkrieg" s tem tajnim orožjem je tako pošasten, da je iz Londona zbežalo že nad četrt milijona prebivalcev, v glavnem otroci in matere.

MALO ŽIVLJENJEPISA
II

Herminie, Pa.—Čez nekaj mesecev potem pa je pisal Florijan Potočnik, ki se je nahajal v Black Diamondu, Wash. Pisal je, da se nahaja na drugem koncu Amerike. Toda čim bolj daleč gre človek, toliko več denarja zasluži. Potem pa se je raznesla govorica, da v državi Washington kopajo diamante. Vsi smo pričeli sanjati, kako bomo šli v omenjeno državo kopat diamante in potem nam ne bo treab več delati pod zemljo, ker bomo postali bogati. In res smo se skupaj zbrali jaz, moj svak Sebastijan Jerič, Ignac Potočnik, Jakob Prezel, Martin Prezel in Jakob Oblak. Dva moja tovariša pa nista hotela iti v državo Washington ter sta dejala, da se tudi v Pennsylvaniji zasluži denar.

Dne 1, julija 1903 smo se družbi, kjer smo delali, zahvalili za delo in povedali, da odpotujemo v Ameriko. Vzelo je še 14 dni preden smo dobili potrebna potrdila in plačo.

Bližal se je dan odhoda. Pohištvo smo deloma prodali, nekaj ga pa poslali svojim sorodnikom. Preden smo odpotovali, smo imeli krasen poslovilni večer. Prepevali smo slovenske pesmi, zlasti poznano narodno pesem "Oj, zdaj gremo, nazaj še pridemo . . ." Zadnje besede te pesmi se niso nikoli več uresničile. Nikdar več nismo videli tistih krajev in ne prijateljev.

Drugi dan smo se znašli pri svojih starših in sorodnikih. Zopet je bilo treba slovo jemati. Hudo nam je bilo, ko smo se poslavljali od lepe slovenske dežele, kjer smo se rodili in preživeli lepe dneve mladih let. Ker sva bila s svakom poročena in imela vsak enega malčka, jaz hčerko, on pa sina, je bilo slovo toliko bolj težko.

V pondeljek smo se odpeljali iz Litije v Ljubljano, kjer smo se srečali z našimi prijatelji iz Judenburga, nakar smo se skupno odpeljali proti Hamburgu. V Hamburgu smo se ukrcali na parnik "Avgusta Viktorija." Pet nas je kupilo karte za Seattle, Wash., Jakob Oblak pa je kupil karto za Novo Mehiko.

Na vlaku smo se vozili skupaj s šestimi menihi, kateri so dobro govorili nemško in tako smo se razumeli med seboj. Pravili so nam, da jih je francoska vlada izgnala. Oni so tudi prerokovali, da ne bo dolgo, ko se bo Francija pogreznila in razpadla. Pripovedovali so nam tudi o drugih zanimivih stvareh. Na vlaku se je nam pridružil tudi neki ogerski Nemec in nas svaril, da ne smemo o Ameriki nobenemu drugemu verjeti, kakor svojim lastnim očem. Opozarjal nas je tudi da moramo denar, ki ga bomo zaslužili, dobro skriti, kajti drugače se lahko zgodi, da bo nas kdo okradel.

Ko smo dospeli v Seattle, je nas mož zapeljal v neki dalmatinski hotel, kjer smo prenočevali, drugi dan pa smo se odpeljali v Black Diamond. Pozno zvečer smo iztopili iz vlaka. Bilo nas je pet. Vse povsod je vladala tema in nismo vedeli kam bi se obrnili. Nekaj časa smo stali na postaji, nenadoma pa smo zagledali luč. Luč je prihajala iz bližnje gostilne. Takoj smo se napotili tja. Natakarja, ki je bil Nemec, smo vprašali, ako pozna Florijana Potočnika. Odgovoril nam je, da ga pozna in da je na stanovanju pri Johnu Dobniku. Nekdo nas je peljal do tiste hiše. V hiši je bila tema, kajti so že vsi spali. Pričeli smo klicati, nakar se je pokazal gospodar s puško v roki in zakriči nad nas, kaj hočemo. Povedali smo mu, da smo prišli iz stare domovine in da bi radi videli Florijana Potočnika. Potem je bilo vse dobro. Pove nam, da Florijana ni pri njemu, da samo potuje; pride, a zopet odide. Nato pa nam sporoči, da lahko prenočujemo pod njegovo streho. Ponudil nam je tudi hrano. Pri njemu smo ostali ves čas, ko smo se nahajali v državi Washingtonu, to je 15 mesecev.

Drugi dan nas je obiskal Jože Lampergar, s katerim sva bila malo v sorodu. Njegov obisk me je zelo razveselil. Jože je nama kmalu dobil delo v rudniku. Toda zaradi plina in drugih razmer, je bilo delo v rudniku nevarno in že čez tri tedne me je pobilo levo roko. Zdravnik mi je rano zašil z 12 šivi. Rana se ni takoj zacelila in izostal sem od dela sedem tednov. Ko sem začel zopet delati, me je poklical prvi delavec in ponudil neko listino, na katero sem se podpisal. Potem pa mi je dal srebern dolar. Pri večerji sem povedal o zadevi tovarišem in nekdo mi je dejal, da sem storil veliko neumnost, ker sem se podpisal. Ako se ne bi podpisal, bi me morala družba odškodovati za izgubljeni čas. Takoj sem se spomnil na tistega ogerskega Nemca, ki me je svaril, naj nikomur ne zaupam.

Z svakom sva delala v tistem premovniku okoli tri mesece, potem pa je nama Dobnik povedal, da lahko dobiva delo pri Black Diamond Coal Co. Takoj sva se napotila tja. Bosu pokaževa najine dokumente in delavsko knjižico iz stare domovine. Dejal je nama v nemškem jeziku, da je tudi on kopal premog v Nemčiji, nato pa naju najel. Plača je znašala $3 za osem ur.

V rovu smo imele dva bosa. Kadar je prišel pogledat Nemec, je vedno povpraševal o starem kraju, kadar pa je prišel okoli drugi bos, ki je bil Angležev, smo pa morali delati, da se je od nas kadilo. Ako pa je mož opazil, da kateri izmed premogarjev ni dovolj pridno kopal premog, mu je kar listek dal in v pisarni je bil že pripravljen denar zanj.

Angleški delavci so se imeli dobro in zaslužili $5 in več na dan, dočim smo mi morali delati kot živina in manj zaslužili. Da bi se kateri uprl, ni bilo niti govora, kajti v pisarni je vedno čakalo 20 do 30 delavcev; tako je lahko kompanija izbirala, kakor smo izbirali hruške v stari domovini.

Pri Dobnikovih nas je bilo dvajset na hrani, toda pet ali šest izmed njih so bili vedno brez dela.

Gospodinja nas je klicala vsako jutro. Tisti, ki so bili brez dela, so morali bolj redno ustajati kot mi, ki smo delali. Delali smo tri ali štiri šihte skupaj, kakor hitro pa smo napolnili "bunker" (prostor za premog), smo odšli domov.

Potem pa je prišlo do stavke. Prišli so organizatorji ter sklicali shod, nakar smo glasovali za stavko. Štrajk je trajal 14 dni. Toda pridobili nismo nič. Superintendent je namreč skupaj sklical premogarje in z lepimi besedami napeljeval vodo na svoj mlin. K besedi je poklical nekega Angleža, ki je pričel nam pripovedovati, da dela že mnogo let v premogovniku in da je zredil 17 otrok itd. Potem smo pričeli z glasovanjem. Kompanija je zmagala na celi črti in tako smo se drugi dan povrnili na delo pod tistimi pogoji kot smo jih imeli poprej. A to smo izvedeli šele čez en mesec, ko smo dobili plačo. Zaslužili nismo več kot $110 do $150 na štiht. Vsi smo se pridušali, da je kar grmelo. (Dalje prihodnjič)

Frank Strojan.

PISMO NEČAKA IZ DOMOVINE

St. Marys, Pa. — Pred nekaj tedni sem prejela pismo sina moje sestre, ki se nahaja nekje v Italiji. Pismo je oddal na pošto neki slovenski vojak iz New Yorka. V pismo me moj nečak prosi, naj mu takoj odpišem na naslov dotičnega slovenskega vojaka v New York. Toda pismo je cenzura odprla in pritisnila pečat prav na tistem mestu, kjer je bil naslov dotičnega Slovenca. Tako nismo mogli naslova natanko prebrati. Pismo sem vseeno pisala, toda ker ni bilo mogoče pravilno naslovljeno, je bilo vrnjeno.

Moj nečak ni omenil kraja v Italiji, kjer se nahaja in sedaj mi je jako žal, ker mu ne morem pisati.

Pismo se glasi:

Ljuba moja teta!

Najprvo vas srčno pozdravljam, kakor tudi vašega moža, hčere, sina in njegovega otroka. Pozdravljam tudi mojega strica, vašega brata, ako je kje v vaši bližini. Jaz bi jako rad, kaj slišal o vas, ako ste se živi. Moja mama mi je velikokrat pripovedovala o vas, o stricu Tonetu Iskri in o drugih sorodnikih.

Stara mati Helena Iskra iz vasi Zabiče je umrla l. 1942. Vam ni treba preveč žalovati, kajti umrla je z veliko lahkoto. Od mojega strica Janeza sin Ivan je umrl v bolnišnici v Veroni l. 1942. Kako je on umrl, vam ne morem poročati, ker nisem bil tedaj doma, temveč pri vojakih. In zdaj je poteklo že leto, odkar sem dobil zadnje pismo od doma. Tudi jaz ne morem pisati domov, tako da ne vem, ali so še živi ali ne. Morda umirajo od gladu, kajti požrešni in zločinski Nemci so vse oropali v naših krajih.

V Jugoslaviji se vrše strašne bitke. Partizani se bore za svobodo vseh narodov. V naših krajih je bilo jako veliko Nemcev in partizani so jih vsak dan pobili do tisoč. Med partizani je tudi veliko mladih deklet in žena, ki pomagajo pobijati Nemce in fašiste. Ni nič čudnega, da se maščujejo, kajti Nemci so pobili mnogo nedožnih ljudi v naših krajih, požgali vasi in pretepli vsakega, ki se jim je zameril, mladeniče, ki jim je bilo komaj 15, 16 in 17 let, pa so pobrali in jih odpeljali. Tudi mojega brata so vzeli in odpeljali v Foggijo. Sedaj je 19 let star, če še živi. Italijani so zbrali skupaj vse Slovence, jih ločili v skupine od tri sto do štiri sto in jih poslali v južno Italijo. Tam smo jeli samo enkrat na dan; dobili smo 2 deki kruha in pa malo juhe, ki je bila skuhana iz zelenjave. Godilo se je nam zelo hudo. Bili smo skoro nagi in bosi ter polni uši, bolh in stenic, delati pa smo morali kakor sužnji.

Potem pa so nas rešili Američani. Dali so nam zimsko in letno obleko, dežni plašč, obutev in druge potrebščine. Sedaj delamo skupaj z njimi in se nam godi kakor v raju. Tudi za jesti imamo dosti.

Še veliko več bi vam rad pisal, toda pisal bom vam prihodnjič kaj več. Oprostite moji pisavi. Hodil sem samo v italijanske šole in tako mi ne gre slovenski jezik preveč gladko.

Tako je pisal moj nečak. Srečni smo mi v tej deželi, ki imamo vsega v izobilju in nas nihče ne preganja.

Sestrski pozdrav vsem čitateljem Prosvete.

Alojzija Rojc (581)

SLOVENSKI PARLAMENT

(Iz partizanskega tiska Naša Beseda kulturne skupine X. ljubljanske udarne brigade. Napisal **Ivan Jerman.**)

Na bivšem nemškem otoku, v Kočevju, zboruje sredi vojne vihre slovenski parlament. Zborujejo poslanci razkosane, od sovražnika na smrt obsojene dežele. Ogromna pot od razpada Jugoslavije do danes.

Kdor je kdajkoli videl naš prejšnji parlament v Beogradu in ga primerja z našim sedanjim, se mu jasno pokaže velikanska razlika. Že sama zunanja slika skupščinske dvorane govori zase. Prazne stene sokolske dvorane so pod čopiči naših prvih slikarjev dobile v nekaj dneh toplo, prijazno lice. Po zidovih so izpisani citati naših največih pesnikov in pisateljev: Prešerna, Cankarja, Levstika in drugih. Umetniško izdelano podobe prikazujejo našega delovnega človeka v zarji novega življenja. Aktualna gesla spominjajo na tov. Tita in Stalina, na gg. Churchilla in Roosevelta. V enakih pramenih visijo od stropa do tal ozki rdeči prapori. Prostrani oder pregrinja rdeča zavesa, ki se nad njo blesti napis: O. F.

Po preprostih lesenih klopeh posedajo poslanci. Ali kakšni poslanci! Brez frakov in salonskih sukenj, brez cilindrov, kot bi se po starih šegah in navadah za tako svečano priliko spodobilo. Na licih preprostih ljudi, ki jih je volilo preprosto ljudstvo, se odraža vsa svečanost trenutka. Tu ni videti ne desnice, ne levice, ne sredine. Zraven delavca sedi tudi zdravnik, zraven skromne kmečke mamice pisatelj, poleg starega očanca advokat. Tu ni razlike med stanovi, izobrazbo, socijalno stopnjo.

V dvorani šumi kot v panju. Stari znanci se pozdravljajo, sklepajo se znova znanstva. Tu čuješ glasen razgovor, tam spet možak govori gruči poslušalcev o razmerah v svojem kraju. Vmes vidiš mnogo partizanov, kajti tudi oni so prispevali svoje poslance. Oglaša se partizanska pesem, glase se vzkliki naši vojski in O. F. Vse napeto čaka minute, ko se bo razgrnila zavesa in se bo pričelo zborovanje. Pred odrom preizkuša godba svoja godala.

Na dano znamenje dvorana utihne. Godba zaigra "Naprej zastava Slave"! Vsi ljudje vstanejo in strumno pozdravijo s partizanskim pozdravom svojo himno, ki na svobodnih tleh udira skozi zidove zborne dvorane v nočno tišino in oznanja slovenskemu trpinu dan vstajenja iz stoletnega mraka v mlado zoro svobode.

Med glasnimi, navdušenimi vzkliki se zavesa razgrne. Okusno opremljeni oder je okrašen s slikami zavezniških državnikov. V ospredju se vleče rdeče pregrnjena pregrada, za katero so pripravljeni sedeži za predsedstvo in predstavnike O. F., za delgate AVNOJ-a, vrhovnega štaba in za druge funkcionarje. Ko zagledajo zborovalci na odru člane izvršnega odbora, se utrga v dvorani plaz navdušenja. Pogled na može, ki so prvi povzdignili glas svobode, ki so prestali vse trpljenje dveletnih borb, ki so bili tolikorat krivo prikazani in zasmehovani, in ki sedaj stopajo pred narod, ta pogled prevzame vse navzoče z občutkom hvaležnosti in moškega ponosa. Odločni obrazi govore: Mi smo novi ljudje, ljudje, ki jih ne teži žalostna politična preteklost, mi bomo svoj narod povedli k končni zmagi, naše čisto srce in neomadeževane roke, mi vsi mu bomo dali boljšo in lepšo bodočnost, kakršno si jo je s svojim bojem zaslužil.

V ospredje stopi skromna postava predsednika I. O. S trdim korakom stopi k rdeče pogrnjeni mizi, razgrne po njej svoje papirje in mirno, samozavestno: "Smrt fašizmu! Svobodo narodu"! zagrmi dvorana. Nastopi trenutek napete pozornosti; vse postave se nagnejo naprej, da ne bi preslišale besede.

Mirno, jasno teče predsednikov govor. Pripoveduje o začetku in razvoju osvobodilne borbe. Prikazuje jo kot povsem razumljiv pojav z vsemi pozitivnimi stranmi, obenem pa ne pozabi tudi prestanega gorja. Polemizira z nasprotniki O. F. Ne, ne polemizira! Hladno in trezno našteva njihove ugovore, resno veže njihove trditve v veliko vprašanje, in to tako smelo, da se poslušalec radovedno sprašuje, kako bo neki nanj odgovoril? In odgovori slede, trdi, podprti z dokazi, neovrgljivi. Vidi nas po poti Kalvarije slovenskega človeka; z ljubeznijo obravnava njegove sedanje težave, ki mu jih še veča bratovo izdajstvo. Spominja se žrtev, ki so doslej padle za svobodo. Izreče jim v imenu vsega naroda večno zahvalo in nesmrtno slavo. Za odrom zapoje zbor pretresljivo žalostinko "Žrtvam". Vsa dvorane vstane.

Pred našim duševnim očesom se razvije dolga, dolga procesija cvetoče mladine, mož, deklet, žena in otrok komaj rojenih, ki so vsi žrtovovali svoja življenja. Slava, slava, večna jim slava! Nobeno oko ne ostane suho. Stari borci, vajeni najtrših prizorov, strme z vlažnimi očmi v daljavo. Misel na padle tovariše jim jekleni voljo, stiska jim dlan v maščevalno pest. Vse misli se družijo v skupni sklep—nadaljevati borbo, dokler ne bo zadnji sovražnik izgnan iz naše zemlje, dokler ne bo poslednji zločinec prejel zaslužene pravične kazni. Po kratkem molku predsednik nadaljuje. Prikazuje sliko bodočega življenja. Poln vedrega optimizma konča svoj govor s trdno vero v končno zmago.

Gromovit plosk se spremeni v ovacije. Vsi čutijo, da je govoril njihov človek, ki ni govoril zato, da bi ga ponovno volili za predsednika. Kajti njegov položaj ni združen niti s plačo, niti s kakršnimikoli privilegiji, pač je prepoln težkih dolžnosti, skrbi in velike odgovornosti.

Drug za drugim nastopita naslednja govornika, podpredsednik in tajnik I. O. Kot je predsednik prikazal naše gibanje s splošnega; človeškega vidika, tako ta dva podpreta njegova izvajanja z ostrimi, ko jeklo brušenimi stavki. Kopičita dokaze o pravilnosti našega boja, gradita mogočno stavbo idejnega sveta osvobodilne borbe. Pamet in razum prevevata njuna referata, vendar brez vsakršnega učenjakarstva in doktrinarstva.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli vsaj bežno označiti vsak govor posebej. Ugledni in za našo borbo zaslužni zastopniki AVNO J-a, NOV-a, predstavnik angleške vojske pri našem štabu itd. stopnujejo s svojimi govori splošno navdušenje. Oni so viden dokaz širine in veličine naše borbe, ki se razteza daleč preko meja naše ožje domovine po vsej Jugoslaviji v široki zavezniški svet. Naj omenim le še dva govornika.

Prvi je voditelj krščanskih socialistov. Njegov govor je kratek in jedrnat, toda v teh skopih besedah je izražena enodušnost in volja slovenskih katoličanov v borbi, njihova privrženost O. F. Drugi je znani slovenski duhovnik, stari partizan dr. Mikuš. Opisujoč partizansko borbo in duhovnikovo vlogo v njej, se povzpne do viška z izjavo, da so mu pri izvrševanju duhovniškega poklica ravno komunisti v največjo oporo in pomoč, da je njih stranka njegova desna roka. Te besede iz ust katoliškega duhovnika in na tem mestu so najboljši dokaz o popolnem soglasju v vodstvu fronte. Ne veljajo toliko navzočim, kot tistemu ubogemu ljudstvu, ki sem ter tja še verjame krivim prerokom, da je vera v nevarnosti. Obenem je to klic ostali slovenski duhovščini, da naj vendar spregleda in stopi na pot, po kateri hodi večina naroda. Mikušev poziv je zbor pravilno razumel. Razžarjenih lic poslanci vstajajo in burno pritrjujejo govorniku.

Slede referati iz področja gospodarstva. S podrobno analizo našega ekonomskega stanja, s predlogi za izboljšanje organizacije javne uprave itd. se gradi bodoča stavba naše samouprave. Zanimivo je gledati, kako brez ceremonij, preprosto zavzemajo v predsedstvo zbora izvoljeni poslanci svoja mesta na odru.

Prične se za opazovalce prav za prav najzanimivejši del, ko po kratkem premeru sledi debata o referatih. Kako bodo nastopali poslanci? Ali bo to staroznana družba parlamentarnih kinkarjev in kimovcev? Ali znajo ti ljudje samo vzklikati govornikom, ali pa bodo tudi kaj iz svojega dodali? Sodeč po prijavah govornikov, je med poslanci zelo živahno.

In res, oglašajo se drug za drugim. Govore o potrebah svojih volilnih okrajev, dajejo nasvete za izboljšanje predvsem gospodarstva, vodstva osvobodilnega boja, čim večje pomoči naši partizanski vojski. Zelo živa in ogorčena je debata o izdajalcih. Vse zahteve soglašajo, da je treba razne garde brezkompromisno likvidirati. Slišati je mnogo pametnih pripomb, videti je, kako se narod živo zanima za življenjska vprašanja in kako se zaveda, da je ureditev življenja odvisna od njega samega, od njegove volje in sposobnosti. V ničemer ni čutiti opozicije, ugovarjanja. Vsi prostovoljno podrede lokalne potrebe skupni stvari. Okorne, težko izgovorjene besede vro iz čistih src. Beseda resničnega naroda je zadobila svoje mesto in moč. Uglajena in farizejsko pobarvana parlamentarnost, kjer govoriš eno, misliš drugo in delaš tretje, se je umaknila človeku iz naroda, ki je prišel naravnost z njive, iz gozda, iz delavnice, iz pisarne. Nekaj posebno značilnih obrazov bo ostalo vsem v globokem spominu.

Ob govorniški mizi stoji sivolas očanec v kmečki nedeljski obleki. S krepko stisnjeno pestjo zakliče "Smrt fašizmu." Glas mu je krhek. V raztrganih stavkih pripoveduje svojo povest, povest tisočev in tisočev naših ljudi. Fašisti so mu ubili sinove, sam se je z ženo in hčerjo skril v vodnjak in se tako rešil. Iz porušenega doma se je zatekel v gozd k svojim prijateljem partizanom. Živel je z njimi, prenašal vse napore ter pomanjkanja in ni omagal. Bolela ga je izguba družine, bolela uničena domačija, toda še večja bi bila bol, če ne bi dočakal svobodnega dne. "Star sem, dosti gorja sem okusil, pa se ne udam. Skupaj z vami se bom boril do konca".

K besedi se oglasi čokat mož, zalitih lic, z naočniki. Govori z

enakomerno valujočim glasom. To je župnik s Primorskega, ki je pripeljal delegacijo na zbor. Čudi se, kako da toliko govorimo o klerikalcih, liberalcih, beli in plavi gardi. "Pri nas tega ni, pri nas smo vsi eno, ljudstvo in duhovniki, vsi v isti fronti v boju za svobodo. Vsi smo samo Slovenci! Dostikrat sem srečal partizana. Če sem fanta vprašal; Kam, prijatelj? je dejal: Pod grm! Tako se pri nas borimo z okupatorjem izza kraških skal in brinovih grmov, ker nimamo gozdov!"

Zgodnja jutranja ura je. Skozi okna sili hlad v dvorano. Nihče ni zaspan. V gluhi tišini so vse oči uprte na oder v suho postavo črno oblečene žene. Stara, izmučena, a vendar visoko zravnana in neuklonljiva pripoveduje svojo strašno zgodbo. Imela je devet sinov, šest jih je izgubila. Nekaj so jih pobili fašisti, nekaj jih je padlo med partizani. V njenem pripovedovanju ni solza, ne tožbe. Ljubila jih je, brezmejno jih je ljubila, a ni ji žal, da so padli. Če be mogla, bi jih ponovno rodila in še in še žrtvovala za svobodo. V njej je vtelešena vsa veličina materinske ljubezni, odpovedi in žrtvovanja. Prestano gorje ji je razoralo lice, osušilo ustnice, a ni je zlomilo. Vzravnana stoji pred nami kot večen simbol neusahljive moči, večno žive narodove sile. Marskikaj se bo pozabilo, toda njen lik bo živel v spominu poznih rodov.

Vsako zasedanje zaključi umetniška prireditev gledališke skupine. Z igrami iz naše osvobodilne borbe, recitacijami, petjem narodnih in partizanskih pesmi so razgibali vso dvorano. Kljub dolgim debatam in jutranji uri poslanci živo slede sporedu. Ob koncu zaigra godba "Hej Slovani". Vsa dvorana stoje poje. Z vzkliki O. F., Titu, Stalinu, rdeči vojski in zaveznikom se zborovanje zaključi.

Med važnejšimi sadovi tega zborovanja je ponovna izvolitev vseh dosedanjih članov, I. O., poslancev za Avnoj, članov plenuma in odobritev vseh doslej izdanih odlokov O. F.

Zborovanje prvih, na osvobojenem ozemlju izvoljenih poslancev je zgodovinskega pomena. Z njim je OF položila temelj naši politični neodvisnosti in storila morda prva med jugoslovanskimi narodi odločen korak k zgraditvi federativne Jugoslavije. Ni le slučaj, da je bil ta zbor prav v Kočevju, v bivšem nemškem gnezdu, ki se je kot trn zadiralo v naše narodno telo. Prav v tej nemški trdnjavi, simbolu našega tisočletnega suženjstva, je spregovoril suvereni slovenski narod. Tu je stopil na veliki politični oder in oživil Cankarjeve besede: Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar! — ZOJSA.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Sestanek med predsednikom Rooseveltom in generalom Charlesom de Gaullom, načelnikom francoske provizorične vlade v Alžiru. Po tem sestanku je Roosevelt končno dal "de facto" priznanje de Gaulliovi vladi.

Nevarnost črne borze za bencin še obstoja

Washington. — Preteča nevarnost črne borze za bencin še ni končana, je dejal upravitelj Chester Bowles od urada za upravo cen. "Težko delo uničenja je še pred nami," je dodal, "čeprav smo sedaj na boljšem."

Kaj ta nevarnost pomeni vojnemu naporu, so povedali v uradu za vojna obvestila s sodelovanjem OPA in upravo za petrolej.

Bencin je vojno orožje, poudarja OWI, in nepravilna uporaba omejenih dobavil ni osebna zadeva lopova. Večina Amerikancev, ki rabijo bencin in tisti, ki ga delijo, žive po pravilih, čeprav nekoliko neprikladno, in pogosto kljub težkim osebnim žrtvam. A če bomo dovolili, da bo črna borza rastla, je že nevarna, bo postala resnična grožnjna vsemu vojnemu naporu.

Nevarnosti moramo biti kos. Pomočniki OPA, ki delajo noč in dan s krajevno policijo in tajno službo Združenih držav, lepo napredujejo v borbi proti črni borzi. A nobena ojačenja ne bodo pomagala brez pomoči vseh poštenjakov — industrijalcev in trgovcev in odjemalcev.

Tu so tri pravila, ki se jih mora odjemalec držati, da bo borba proti črni borzi uspešna:

1. Avtomobilska številka in državna številka mora biti napisana takoj na kupone. Podpišite nove takoj, ko pridejo od krajevnih uradov. To zelo olajša vladnim raziskovalcem izsleditev črnih borzarjev.

2. Bencin ne sme biti kupljen brez kuponov. Kup bencina brez kuponov pomeni, da oropate druge avtomobilske lastnike njihovega deleža omejene dobave. To tudi moti vojni napor in podpira grdo delo. Ko prepriča odjemalec razdeljevalce, da mu da bencin brez kuponov, jih mora razdeljevalec dobiti od nekod, da obnovi svojo zalogo. 99 procentov verjetnosti je, da mora kupiti potvorjene ali pa ukradene kupone od kriminalnih band.

3. Ne smete zahtevati več bencina, kot ga resnično nujno potrebujete. Če uporabljalec nima več bencina, tedaj mora iti h krajevnemu odboru in odkrito razložiti svoj položaj. Ti odborniki so tam, da vidijo, da odjemalec gotovo dobi bencin, ki ga resnično potrebuje.

Podtalno gibanje na Danskem

LONDON. (ONA). — 62-letni Thomas Dossing, bivši načelnik državne knjižnice v Copenhagenu, je pričakoval odhoda v Moskvo, kjer bo predstavnik tajnega gibanja na Danskem za Sovjetsko vlado. Še se mu je poznalo trpljenje koncentracijskega taborišča, iz katerega je prišel pred mesecem dni.

V ekskluzivnem intervjuvu s prekomorsko novinarsko agencijo je Dossing izjavil, da je bil prvi cilj, prelomiti odnošaje med modelnim protektoratom in Nemčijo dosežen. Njihov glavni namen sedaj je, da zavezniki spoznajo Dansko kot protiosiščno državo.

Članstvo osvobodilnega gibanja je tako tajno, je dejal Dossing, da čeprav je bil aktiven v uporu od začetka, ni vedel kdo so člani, dokler ni prisostvoval sestanku pred enim mesecem, da je dobil navodila za moskovsko misijo. Njihova identiteta še ne more biti razkrita, vendar pa uključujejo vse barve in mnenja na Danskem, od konservativcev do komunistov. Ko bo kralj Christian osvobojen in ko bo ustanovljena nova vlada, izčiščena od fašistov, se bo osvobodilni svet sam po sebi razšel.

Naciji sami so pripomogli v glavnem k danski vzbuni, ki je dosegla višek pred par tedni, ko je splošna stavka paralizirala Kopenhagen. Najprej so prelomili obljubo, dane bodo umešavali svojih prstov v notranje zadeve, in so poskušali upeljati hitlerjanski način življenja. Njihova druga in najhujša napaka je bila kolaboracija z danskimi naciji pod Fritzom Clausenom in člani "Schalburg Corpsa", ki sestoji iz bivših zločincev, osvobojenih iz danskih ječ. Ta skupina ni nikdar zbrala več kot 800 članov.

Danski saboterji so postali neverjetno dobro organizirani, je dejal Dossing. Ko se je imela zgoditi kaka velika sabotaža, so prostovoljci nosili po ulicah letake, naj se javnost izogiblje. Medtem je bilo naročeno, da naj delavci v tovarni zapuste tovarno; ko je bilo vse ukrenjeno, so bombe razgnale stavbo.

Nasilje ni bilo edini način upora. Ko so Nemci zahtevali od vzgojnega ministrstva, naj konfiscira 2,000,000 protinemških knjig, je ministrstvo odgovorilo, da nima moči, da bi ukazalo knjižicam jih poslati.

Pozneje so Nemci zahtevali politične knjige, komunističnih avtorjev. Danski uradniki so odgovorili, da mnogi komunisti pišejo tudi nepolitične knjige in da je pretežko, da bi določili razliko.

Sedaj, ko se je razpoloženje nemških oblasti spremenilo, Dossing pravi, da so hitlerjanski oficirji opravičljivi, ko so aretirali patriote. V enem slučaju, ko je žena nekega aretiranega patriota očitala nemškemu oficirju, ker je aretiral njenega moža, je trepetajoče odgovoril: "Kaj pa moram, gospa, če mi je ukazano."

Danska je bila primorana plačati za vzdrževanje kakih 100,000 nemških čet v deželi, kakor tudi za utrdbe Jutlandije. Danci so tudi trpeli bremé nakupov v Danski, in nemški dolg Danski znaša čez pet milijard kron, ali petkratne letne dohodke dežele.

OPOROKA

(Iz boja za svobodo—misli partizana.)

Tovariši, izkopljite mi grob sredi gozdov,
sredi zlatega polja, požganih domov.
Počival bi rad tam, kjer sem se boril,
le tu rad sladkosti bi spanja užil.

Vihar, ki danes divja z vso silo,
bo kmalu utihnil. Tedaj se bo, bratje, glasilo:
Na delo zdaj vsi, ki prestali ste boj!
Na delo! Na delo zdaj narod ti moj!

Dom nov si zgradimo zdaj vsi,
iz trpljenja, krvi, iz naših kosti.
Naj zraste nam dom poln obetov,
dom dela in delavcev, kmetov.

Tovariši, če to željo nam boste spolnili,
da dom naš bo stal i ob Muri i Zili,
od Soče do Urala in Sibirskih step,
moj počitek lahak bo in nad vse lep.

Stenjka.

Trd bodi, neizprosen, mož jeklen,
kadar braniti je časti in pravde
narodu in jeziku svojemu!

France Levstik.

Naznanilo in zahvala

Globoko potrtim srcem sporočam prijateljem in znancem prežalostno vest, da je preminul moj skrbni in ljubljeni mož in oče

Louis Martinčič

Nit življenja mu je bila pretrgana pod težo kamenja v premogorovu dne 11. maja 1944. Ob smrti je bil star 56 let in 11 mesecev. Doma je bil iz vasi Drama pri Št. Jerneju na Dolenjskem. V Ameriki je živel nad 35 let. Njegovo delo je bilo največ v premogorovih, katero mu je tudi vzelo zadnjo iskro življenja. Iz dna srca se želim zahvaliti vsem, ki ste mi kaj dobrega storili in me tolažili v uri in dnevih moje najhujše žalosti. Lepa hvala vsem za tolažilna pisma in sočutje, ki ste ga nam izkazali nad izgubo dragega soproga in očeta. Iskrena hvala moji popolu sestri, nje soprogu in sinu, ki so prišli se posloviti od njega iz New Castle, Pa. Enako moji sorodnici Ameliji Chesnik in hčeri Margaret iz Strabana, Pa., ki so se tudi udeležile pogreba mojega Louisa, ter istotako moji prijateljici U. Tursic in hčerki Emmi iz Clevelanda, Ohio, za obisk in slovo od pokojnika. Srčna hvala društvu št. 169 SNPJ, Conemaugh, Pa., čigar mnogoletni član in zavisnikar je bil, za podarjene mu krasne cvetlice v zadnji posdrav. Hvala tudi premogarski unčji U. M. W. of A., katere je tudi bil zvest član, za podarjene cvetlice. Srčna hvala vsem, ki so mu podarili vence in cvetlice, v zadnji posdrav in sicer sledečim družinam in posameznikom: bratu Franku in družini in bratu Jerneju in družini; mr. in mrs. Tony Cvetan in druž. iz New Castle, Pa., mr. in mrs. Math Turšič iz Clevelanda, O., mr. Gregor Čekada iz Clevelanda, O., mr. in mrs. Pete Bukovec Jr. in sinu, mr. in mrs. Thom Škrbec, mr. in mrs. Frank Kušer, mrs. Rose Jernejčič, mrs. Mary Modic, mr. in mrs. Joe Okički in sin; mrs. Urška Hočevar in hčerka, mr. in mrs. Frank Klušar, mr. in mrs. John Bornat, mr. in mrs. Joe Čuk, mrs. Mary Čuk in Frank Bordon, mr. in mrs. Tony Koren, mr. Tony Badar in sinu, mr. in mrs. Gregor Plesnik, mr. in mrs. Ed. Evans, mr. in mrs. Joe Čekada in druž., mr. in mrs. Bill Pleskovich in druž., mr. in mrs. Peter Bukovec Sr. in druž., mr. in mrs. John Hribar in druž., mr. in mrs. Al Coppola in druž., mr. in mrs. Bill Thornton in druž., mr. in mrs. Adam Bobak in druž., mr. in mrs. Vasil Drejanik in druž., Vermans Mfg. Co. of Johnstown, Young Peoples Club of Park Hill, Pa. Še posebno lepa hvala prijateljem in sosedom iz Park Hilla za tako lep venec podarjen v zadnji pozdrav. Vzelo bi preveč prostora, ako bi imenovala posameznike, ki so dali za maše, naj bo torej izrečena na tem mestu najlepša hvala vsem skupaj. Gromada cvetja, med katerim je ležal na mrtvaškem odru na svojem domu, je pričalo, kako zelo priljubljen je bil med tukajšnjim ljudstvom. Naj vam bo najlepša hvala vsem, ki ste ga obiskali ob mrtvaškem odru in se poslovili od njega. Lepa hvala pogrebniku mr. Barentinčiču in sinu, ki sta tako lepo uredila pogreb, ki se je vršil po cerkvenih obredih. Hvala vsem, ki ste dali avtomobile na razpolago in se udeležili v sprevodu na mirodvor. Zelo me pa žalostí, ker ni mogel priti iz daline Portorike naš starejši sin Louis pravočasno k pogrebu in se posloviti od svojega očeta; prišel je en dan prepozno.—Odpočij si, ljubljeni moš in oče, od trudapolnega trpljenja, ki Ti je uničilo prerano Tvoje že zdravo življenje.—Oj, nesrečni datum maj 11., ko zaklical si zadnji mi "goodby," nič slabega sluteč, da Tebe, ljubi Louis, nikdar več živega nazaj ne bo. Ljubi moš in ata naš, nič več ne slišimo Tvojega glasu, v rakev so Te položili in vzeli Te so proč od nas. Spavaj mirno, dragi soprog in oče, pod gomilo tiho, in lahka naj Ti bode zemljica ameriška.—Žalujoči ostali: Anna Martinčič, soproga; Louis Jr. in Feliks, sina, oba v U.S. Navy, ter sin Rudolf in hčerka Vera, oba doma; Frank in Jernej, brata v Johnstownu, Pa.; mati in ena sestra v Jugoslaviji, ako so še pri življenju. Park Hill, Pa.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stane Kražovec

(Nadaljevanje)

Zavest o svoji krivdi je tako bolestno trpinčila Jurijevo dušo, da je pustil delo in dolgo časa hodil po sobi, poln zmedenih, nerazrešljivih in bolestnih misli. Nato se je usedel k mizi, vzel sveto pismo in ga odprl, kjer se je samo hotelo, ter prebral mesto, ki ga je bral bolj pogostoma od drugih in pri katerem je mečkal in vihal liste.

"Slučajno smo rojeni in bomo potem, kakor da bi ne bili; dihanje v naših nozdrvih je para, beseda pa iskra v utripanju našega srca.

Kadar bo ugasnila, se bo telo izpremenilo v prah in duh se bo raztresel kakor tekoči zrak.

Naše ime se bo sčasoma pozabilo in nihče se ne bo spominjal naših del; naše življenje bo šlo mimo kakor oblakova sled in se bo raztreslo kot megla, ki jo razženejo solnčni žarki in njihova toplota.

Kajti naše življenje je kakor senca, ki gre mimo in ni vrnitve od smrti, kajti pritisnjen je pečat ni nihče se ne bo povrnil."

Jurij ni bral dalje, ker je tam govorilo o tem, da je nezmiselno misliti na smrt, ampak je treba uživati življenje kot mladost, toda tega ni mogel razumeti in to ni odgovarjalo njegovim bolnim mislim.

"Kako je to resnično, grozno in neizogibno!" si je mislil o prebranem ter si skušal predstavljati, kako se bo njegov duh raztresel po smrti. Pa si ni mogel.

"To je grozno! Zdaj sedim tukaj, živ hrepenim po življenju in po sreči ter berem svojo neizpremenljivo smrtno obsodbo . . . Berem in ne morem niti protestirati."

O tej misli in v prav teh besedah je Jurij mnogokrat premišljeval in bral v knjigah. Bila je mučna po svoji enolični onemoglosti, ki se je je on zavedal, ter ga je tako še bolj zmedla in izmučila.

Jurij se je prijel za lase in se z obupom v duši zazibal z ene strani v drugo kot zver v kletki. Z zaprtimi očmi in z neskončno utrujenostjo v srcu se je obrnil proti nekomu. Obrnil se je z zlobo, a brez moči, s sovraštvom, toda s topim, s prošnjo, ki je pa ni niti sam priznaval:

"Kaj ti je napravil človek, da se ti tako norčuješ iz njega? Zakaj si se ti, če, si, skril pred njim? Zakaj si napravil tako, da bi jaz, če bi verjel tebi, ne verjel svoji veri? Če bi ti odgovoril, bi jaz ne verjel, da si to ti, ne pa jaz sam. . . . Če imam jaz prav v svoji želji do življenja, čemu mi potem jemlješ to pravico, ki si mi jo sam dal! . . . Če rabiš trpljenje — rabi ga! . . . Saj bi ga mi prenesli iz ljubezni do tebe! Mi pa niti ne vemo, kaj bolj rabiš — drevo ali nas . . .

Za drevo biva celo upanje! . . . Ono more, četudi je posekano, pognati korenine, kali in oživeti! Človek pa umre in izgine! . . . Legel bom in ne vstanem več in nikdar ne bodo izvedli, kaj se je pripetilo z menoj . . . Mogoče bom zopet živel, toda saj tega ne vem . . . Če bi vedel, da bi vsaj čez miljarde milijard let zopet živel, potem bi vse veke tega časa potrpežljivo in brez upora čakal v večni temi . . ."

Zopet je jel brati.

"Kaj ima dobička človek od vsega truda svojega, s katerim se trudi pod solncem.

Rod mineva, rod prihaja, a zemlja vedno ostaja.

In solnce vzhaja in solnce zahaja in hiti k mestu svojemu, odkoder izhaja.

Veter gre proti poldnevu in se obrača proti polnoči in kroži in kroži, in krožitve svoje vedno ponavlja veter.

Kar je bilo, bode zopet in kar se je storilo, se bo zopet storilo in nič novega ni pod solncem.

Ni spomina o prejšnjih rodovih in prihodnjim, ki še bodo, tudi ne bo spomina pri tistih, ki pozneje nastanejo.

"Jaz, pridigar, sem bil kralj nad Izraelom v Jeruzalemu . . ."

"Jaz, Pridigar, sem bil kralj . . . jaz, Salamon!" je glasno in celo grozeče ponovil Jurij s sebi samemu nerazumljivo otožnostjo. Toda prestrašil se je svojega glasu in se ozrl. Ali ga ni kdo slišal? Potem je vzel list papirja in napol mehanično, kot da bi se vdajal nezavestni potrebi, jel pisati, misleč o tem, kar mu je vedno pogosteje in pogosteje prihajalo na misel:

"Pričenjam to pismo, ki se ima končati z mojo smrtjo . . ."

"Fej, kakšna neumnost," je dejal z gnusom in tako sunil list, da je zletel raz mizo in v lahkih krogih padel na tla.

"Pa tale Solovejčik, tale majhni, ubogi Solovejčik si ni rekel, da je to neumnost, ko se je prepričal, da ne more razumeti življenja . . ."

Jurij ni opazil, da si stavi za vzgled človeka, ki ga sam imenuje majhnega in ubogega.

"No, seveda . . . Tudi jaz čutim, da bom prej ali slej končal na prav tak način . . . Zato, ker ni drugega izhoda . . . Zakaj ga ni? Ali zato . . ."

Jurij se je ustavil. Kakor se mu je zdelo, je dobro vedel, da je pravkar mislil o tem, toda sedaj ni nikakor našel besed, da bi si odgovoril. V njegovi duši je bilo tako, kakor da bi hipoma nekaj oslabelo. Tiste misli so padle in se izgubile.

"Ničemurnost, vse je ničemurnost!" je zlobno, glasno rekel Jurij.

Svetiljka je motno, neprijetno dogorevala in slabo ločila od teme majhen krog okoli Jurijeve glave.

"Zakaj nisem umrl že takrat, ko sem bil otrok in sem bil bolan na vnetju pljuč? Sedaj bi mi bilo lepo, mirno . . ."

Tisti hip si je Jurij mislil sebe mrtvega in se je tako prestrašil, da je vse zastalo v njem.

"Torej ne bi videl tega, kar sem videl? . . . Ne, tudi to je grozno . . ."

Stresel je z glavo in vstal.

"Na ta način človek lahko znori . . ."

Jurij je stopil k oknu in ga sunil; toda polkni, pripeti s kavljem, se niso dali odpreti. Jurij je vzel svinčnik in po precejšnjem naporu dvignil kavelj.

Zunaj je nekaj močno zaropotalo, polkni so se nalahko i nmehko odprli, skozi okno se je pa vlil čist in hladen zrak. Jurij je topo pogledal v nebo, kjer je bila že zarja.

Jutro je bilo čisto in hladno. Že bledo, sinje nebo je z enega konca močno rdelo. Sedem zvezd velikega voza je obledelo in zašlo, velika, nežno sinja in skoro kristalna danica je s svetlim, vlažnim leskom tiho sijala nad rdečo zarjo. Oster, hladen vetrič je potegnil od vzhoda in od njega se splavali beli, jutranji hlapi v lahkih valovitih tokih nad temnozeleno, rosno travno na vrtu, kjer so se prijemali visokih lapuhov in bele detelje, nad prozorno, neznatno se penečo vodo v reki ter nad zelenim listjem belih linij, ki jih je bilo mnogo ob bregu. Vrsta oblakov, blestečih se v rožnordeči luči je pokrila prozorno, sinje nebo; posamezne in čisto blede zvezde so neopaženo in brez sledu tonile in izginjale v neskončni modrini. Od reke se pe ves čas vlekla vlažna, belkasta megla in počasi, progasto plavala nad globoko, mrzlo vodo ter se prelivala med drevjem v vlažni, zeleni in globoki vrt, kjer je še kraljeval lahki, prozorni somrak. Bilo je kako da bi vladal v vlažnem zraku nekak čuden, srebrnkast glas.

(Dalje prihodnjič.)

AS CAEN LAY BURNING BEFORE BRITISH TOOK IT

FIRES SET BY SHELLS were sweeping through Caen when this photo was made from an RAF reconnaissance plane shortly before British forces captured the city. Desperately defended by the Nazis since D-Day as the eastern anchor of their Normandy line, Caen was wrested from the enemy by a crushing attack that carried to the banks of the Orne, 120 miles from Paris. Signal Corps Radio-telephoto.

TAKI SO LJUDJE

Roman s francoskega podeželja

Roger Martin Du Gard.
poslovenil C. Peletin

(Se nadaljuje.)

Če nima naravnost pregrešnega nagnjenja k sužnosti, more izhajati pismonoša, ki je hkrati poštar samo, če je oženjen in če mu ta žena oskrbuje tudi urad. Joigneau je izučil Melie. Mnogo teže ji je bilo dopovedati, da se je odrekla otrokom: žena hoče pač svoje mladiče kakor vsaka samica. Vendar je lahko umljivi. Melie je radi tega prejokala mnogo noči. Moral ji je privoliti, da goji vsaj psičke. Te Joigneau lahko tudi proda in to nese.

Sicer se je kmalu znašla v vsem. Zna sprejemati in oddajati brzojavke, razume se na poštne postavke in zna ravnati z vsemi mogočimi beležnicami in formularji.

Kljub železnim mrežam in motnim šipam urad ni ječa. Samo spodaj se na zidovih nabira salpeter; zgornji del je pa okrašen z oglasi in lepaki, ki dajejo vedrost. Zrak je znosen: je pač tak kakor po vseh javnih uradih. In v resnici gre skozi ta urad mnogo ljudi; nikdar se ni treba mnogo dolgočasiti.

Cerkev seveda zaostaja za občino. Občinska ura kaže deset minut čez sedem, ko se gospodična Verne odloči, da gre zvonit.

Gospodična Verne, župnikova sestra hrani cerkveni ključ; ponoči ga skrije pod vzavje. Zjutraj odpre nizka vrata poprečne cerkvene ladje in stopi prva pod zvočne oboke. To je brezprimerna minuta ponosa, ko ji Bog pripada ves in govori z njo kot z edino ljubljenko. Samo ona ima to predpravico, da s coklami na tlakovanih tleh prekine božjo tišino cerkvene ladje, da se obesi na vrvi zvonov in oznani zdravo Marijo zaspani vasi. Brat pride šele kasneje za njo, ko odzvoni ona za mašo. Medtem ko on odpre žagrad in pripravi oltar, smukneta zaporedoma dve senci med stebri in poklekneta za gdč. Verne: gospodična Massot in Celestina.

Ta trojica svetih žensk je vsak dan pri maši. In ker med tednom g. župnik nima ministranta, uživajo one to srečo, da odgovarjajo pri maši, vsaka na svoj dan.

Če bi ljubi Bog poklical k sebi eno od njih, bi prišli večkrat na vrsto drugi dve, ki bi ostali pri življenju; toda to je pregrešno upanje, ki ga vsaka od njih odganja takoj, čim se pojavi.

Kakor hitro je odzvonil za mašo, spravi Joigneau orodje in se vrne v urad.

Na veliko, črno mizo izprazni vrečo in natakne očala. To mu je pri srcu, to prebiranje. Pred njim leži vsa vas s svojimi majhnimi, trenutnimi skrivnostmi in Joigneau vsak dan z novim užitkom brska po njih. Jemlje kuverto za kuverto, pogleda vsako, kakor je treba, udari moker žig na hrbtno stran in potem jih razvrsti po neizpremenljivem potnem redu dostave. Dober nos ima: za večino ve približno, za kaj gre. Če imaš oči, v dvanajstih letih marsikaj opaziš, zaznamuješ, si zapomniš, uganeš.

Včasih se hipoma ustavi in drži pismo med prsti, ga obrača, tehta, ga gleda proti luči in voha. Če pismo trdovratno varuje svojo skrivnost, je ne preiskuje dalje: saj ve, da bo imel on zadnjo besedo. Namesto da ga da na kup, ga sune v žep. Ta stvar se bo iz oči v oči uredila malo kasneje: ni pisma, ki ne bi končno priznalo, če ga primeren čas zaslišuješ z vročo vodo.

4. GOSPOD UČITELJ ENNBERG

Ko bije osem, gre Joigneau s torbo čez ramo, s čepico, potisnjeno na uho in s parom prepeličarjev za petami čez trg in šolsko dvorišče, stopi v prazen razred in zakliče:

"Gospod Ennberg!"

Takoj pride učitelj, da prevzame pošto, svojo in za občino. Noče, da bi Joigneau prodrl noter v kuhinjo, kjer sedi družina pri zajtrku. Nikdar še ni g. Ennberg ponudil niti cigarete poštarju, niti nima kosti za njegova prepeličarja. Joigneau ga ne more. Nič se ne da reči o njem in o njegovih idejah: toda je pač pustež z vzhoda.

Joigneau odide, učitelj se vrne v kuhinjo. Nad štedilnikom se suši perilo. Ozek prostor diši po zavretem mleku, po žehti in lijaku. Trije otroci, ki se stiskajo na koncu mize, vrešče kot zarod mladičev. Gospa Ennberg v jopiču se zdaj smeji, zdaj zmerja ter priliva močnik na krožnike, ki jih mole otroci. Je temnolasa in tako obilna, da je mastna še njena koža in lasje. Hitro si sledeči porodi so ji pokvarili postavo. To bi še nič ne bilo: toda sprostili so drug za drugim kakor demoni vse prostaške nagone njene narave.

Gospod Ennberg molče sede na svoj prostor. Razgrne svoj časopis in ga položi med sestrino in svojo skodelico.

Zelo podobna sta si Ennberg in sestra. Oba sta sloka, bleda in svetlolasa. Isti pogled, veder in kratkoviden. Oba imata enako čeljust kot ščuka, na isti način govorita, da nikdar dovolj ne odpirata zobe. Isti piker smehljaj, isti nekoliko zaničljiv posmeh z zaprtimi usti in lahnim pihanjem skozi nos.

Sreča, da je učiteljica v Maupeyrouju ravno učiteljeva sestra. Sreča, da ni omožena in da živi z njima v skupnem gospodinjstvu. Sreča tudi, da daje svakinji večji del svoje plače, svojo kuhinjo za žehto in podstrešno sobico, kjer spi njena starejša nečakinja. Brez tega bi težko živeli učitelj, njegova žena in trije otroci v svojem stanovanju (soba, izba in kuhinja), ki jim ga je dala država.

Ennberg in sestra, ki ju vežejo iste nade, ista ogorčenost, ista mržnja, sta sklonjena nad strankinim dnevnikom in skupaj bereta novice s sveta, čigar organizacija se jima zdi še bolj brezumna kakor zločinska. Od časa do časa skomigneta s suhimi ramami, ne da bi si dala znak, in se oba enako pikro nasmehneta skozi nos.

"Mama!" kriči starejša hčerkica.

Gospa Ennberg hitro prime najmlajšega, odpre vrata, ki vodijo na ozko ulico, počene na pragu in s stegnjeno roko dvigne otroka čez stopnice. Z zavihanim krilom stopica otročiček po soncu.

"Nobenih svežih hlačk nimam, da bi mu jih oblekla," vzdihne ona, ko vstane. "No, vse to se bo menda spremenilo, če bo izvoljen Arnaldon . . ."

Ennberg razume zvezo, ki jo navezuje žena med obleko otrok in izvolitvijo župana v okrajni svet. Ona upa, da bo njen mož napredoval in da bo zapustil to slabo plačano mesto. Dvajsetkrat na dan mu očita, da noče nič ukreniti. Toda učitelj prav dobro ve, da je malo verjetno, da bi našel občino, kjer bi bila istočasno imenovana tudi sestra; da je ona pri njem, mu je pa bolj pri srcu, kakor celo sam misli: njuno medsebojno razumevanje, naklonjenost, skupna vera ga odškoduje nekoliko za razočaranja, ki mu jih vsak dan prinašajo zakonsko življenje, poklic in tako počasen razvoj socialnega življenja.

Točno ob poldevetih zbrišeta in gospodična Ennberg vsak v svojem razredu črno tablo in pouk se prične. Toda do devetih ropotajo učenci s coklami in delaju hrup in nemir. V začetku je bil vsak zamudnik kaznovan. Pa so se uprli starši. Župan se ni obotavljal podpreti njihove pritožbe—čeprav je imel pri vsaki razdelitvi nagrad navado, da je ob ploskanju istih staršev slavil dolžnosti republike do otrok ljudstva in izobrazbe, ki jo je dolžna demokracija napram vsem. Moral je popustiti. Učitelj in učiteljica zapisujeta načelno še nadalje slabe točke, toda brez vsakega odobrenja. Učitelj in učiteljica sta edina, ki polagata važnost na to, če se skrajša pouk za pol ure; edina v občini, ki jima je posvetni in obvezni pouk resna stvar.

5. KAVARNAR BOSSE

Café-Tabac je poleg pošte in županstva tretja in glavna privlačna točka kraja.

Za kavarnarja Bossa je vsak dan pošta, če drugega ne, dnevniki levega bloka, ki mu jih pošiljajo zastonj.

Joigneau porine vrata. Njegova prepeličarja smukneta pred njim.

"Sem, Pik! Sem, Mirabol!"

Psa sta se že napol pogreznila v zaboj za odpadke. "Pustite jih," pravi prijazno gospa Bosse.

Joigneau ni trmast. Že davno je razumel koristi, ki naj jih uživa pismonoša, ki goji pse čiste pasme, kaj naj mu dajo ljudje zato, da jim prinaša pošto on, ki je nekoliko spoštovan, uvaževan, sam pa malo raztresen. Njegova prepeličarja poznata navade vsake gospodinje in vesta natančno za vse kraje v vasi, kamor postavljajo posode za odpadke. Poštarjeva pot je za nju hkrati sprehod in dnevna prehrana. Prodaja psičkov pomeni tako zanj skoro čist dobiček.

Celó njegovi najbolj vroči pristaši v občinskem svetu priznavajo, da ima kavarnar Bosse izraz zločinca: nizko čelo, žabje oči, strašno brado. Sicer se da lahko vplivati, vendar je maščevalen.

Sklonjen za cinkasto točilno mizo, skrivnostno pretaka različne tekočine in prekine svoje delo, da postreže z dvema kozarčkoma ruma: dnevna desetina. Joigneau-ja je treba ceniti.

Gospa Bosse, ki pravkar pomiva tlakovana tla, vrže cunjo v škaf in se približa točilni mizi.

Ona ima rjave v širokih pramenih padajoče lase, ostre oči, presekane gibe, nos rdeč kot petelinov greben: moglo bi se reči, je kot črna kura, ki hoče pravkar kavsniti s kljunom.

"Ali je res, gospod Joigneau, kar pripovedujejo o materi Daigne?"

"Kaj pa?" vpraša Joigneau izmikajoče.

Nato gre tudi ona po ovinku:

"Koliko mora biti stara ta ženica? Gotovo tako šest in sedemdeset? . . ."

Joigneau preži za nagubanimi vekami: ravnodušno, vendar pripravljen planiti na vsako stvar, ki bi prišla predenj.

"Pri njenem turu in vonju," se zdaj natančneje izraža gospa "je razumljivo, da jo skrbi prihodnost. Ali ne, Emil?"

(Dalje prihodnjič.)

YANK CHARMS THE MADEMOISELLES

THE WAY to a woman's heart in this instance is a pair of binoculars. Corp. Harold Myers, Lancaster, Pa., holds his glasses for three little triplet sisters he met on the outskirts of Cherbourg as they watch the "fireworks" in the distance made by a Yank artillery barrage.

Razni mali oglasi

NA PRODAJ dve nadst. zidana hiša, prodajalna in tri stan.—po 4 sob. Gorka voda toplota, "stoker"—prinaša $1800.00 letno. 405 Ogden ave, Downers Grove, Ill. Phone 1457 W.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih . . . . . .

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
. . . . Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue - - Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Kot za člani še plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Chicago in okolico je $7.50	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50

Za Evropo je $9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1. Ime..... Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. ..... Čl. društva št.....
3. ..... Čl. društva št.....
4. ..... Čl. društva št.....
5. ..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐